
ČTENÍ S DĚTMI JAKO NÁSTROJ K ROZVOJI SLOVNÍ ZÁSOPY

*Mgr. Barbora Ilgnerová
Klinická logopedka*

Proč je čtení s nejmenšími důležité?

- **Kniha = vynikající hračka**, která se dá použít k rozvoji slovní zásoby
- Dětem se při společném čtení zlepšuje **slovní zásoba i gramatika**
- Během čtení s dětmi je vystavujeme množství nové slovní zásoby, se kterou by se během běžné komunikace nesetkaly - čím více jsou děti vystavené novým slovům, tím **mají větší pasivní slovní zásobu, lepší porozumění a rozšiřuje se jejich aktivní slovník**
- Pravidelné čtení vede k **prodlužování pozornosti** - ta bude prospěšná pro mnohé další oblasti. Zároveň platí, že dítě upoutá, jakmile je pro něj čtení zábavné a je při něm aktivní

Proč je čtení s nejmenšími důležité?

- **Čtení dětských knih hraje v rozvoji řeči nezastupitelnou roli** – tato aktivita nejvíce podporuje rozvoj slovní zásoby
- Dle zahraničních studií **počet dětských knih a frekvence toho, jak často rodiče čtou dítěti, má zásadní vliv na jeho jazykovou úroveň v mladším předškolním věku** (cca 4 roky věku)
- Řadu příčin logopedických obtíží nedokážeme ovlivnit (předčasný porod, genetické faktory, socioekonomický status rodiny...), ale společné čtení a povídání si o knihách a tím rozvíjení řeči a myšlení dítěte – to může ovlivnit každý rodič – **důležitý faktor v rozvoji řeči, který na rozdíl od jiných, můžeme ovlivnit**

Proč je čtení s nejmenšími důležité?

- Mezi důležité schopnosti, na které by se měl klást důraz především v předškolním věku, patří **narativní (vypravěčské) schopnosti**
- Povědět příběh není lehké, ale je to **jedna z nejdůležitějších schopností potřebných ke školní úspěšnosti**: sumarizace děje, shrnutí informací a posloupnost si interaktivním způsobem dítě zdokonaluje už během čtení s rodičem
- Později bude samo povídat o tom, co si přečetlo, co slyšelo ve výkladu učitele

Jak číst s nejmenšími dětmi?

- Aby čtení s dětmi fungovalo, musí být **interaktivní**
- Čtení nemá přinášet prostor, kdy je dítě zticha a dospělý čte příběh, ale rozhovor, ve kterém se střídají partneři – **jednou ty, jednou já**
- Dítě si trénuje **princip střídání se, používání očního kontaktu**, zapojuje **gesta, mimiku** - to vše se děje během čtení knihy, během komunikace

Co číst s nejmenšími dětmi?

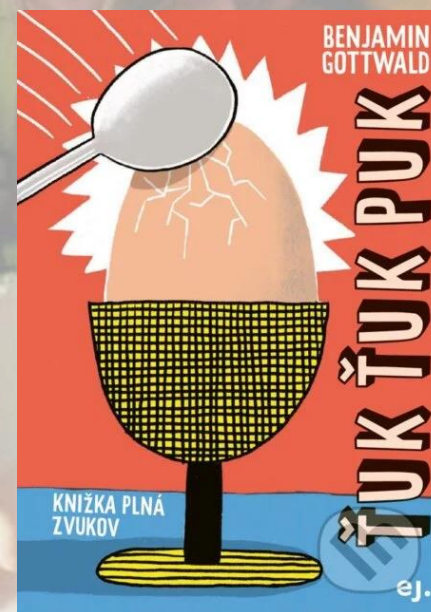
- Od útlého věku by se mělo dítě setkávat jen s těmi **nejlepšími knihami** - takovými, které pomáhají rozvíjet jeho *řeč, pozornost, paměť, narativní schopnosti, představivost, tvořivost, empatii, fantazii, logické myšlení apod.*
- Vzhledem k tomu, že rozumové a komunikační schopnosti se s věkem zdokonalují, **mění se i předmět dětského zájmu**
- **Nejlepší knihy vždy dokáží dětem „našeptat“, co právě prožívají a mluví k nim blízkým jazykem** (např. dvouleté dítě potěší kniha o nočníku, protože pravděpodobně prožívá vlastní peripetie mezi plenkami a záchodem, tříletáka upoutá příběh o mateřské školce)

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 0-1 rok

- **Seznamování se s knihami začíná obvykle okolo 6. měsíce**
- Do jednoho roku věku jsou vhodné knihy, které mají **na straně jeden velký obrázek** známých věcí nebo lidí. **Knihy nemusí mít psaný text**
- Zajímavé jsou **leporela, které vydávají zvuky** zvířat nebo jiné zvuky z okolí dítěte, **dotykové knížky a knížky s odklápěcími okénky**
- Kolem roku děti už rozumí prvním slovům, začínají samy komunikovat prostřednictvím gest – toto všechno by se mělo zrcadlit ve výběru knihy. Nejvhodnější jsou interaktivní knihy, které umožňují při čtení využít velkou škálu různých pohybů. V tomto období dítě rádo poslouchá písničky, jednoduché rýmy, zvuky zvířat

CO číst s nejmenšími dětmi 0-1 rok?

- Ukázka vhodných knih v tomto období:

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 1-2 roky

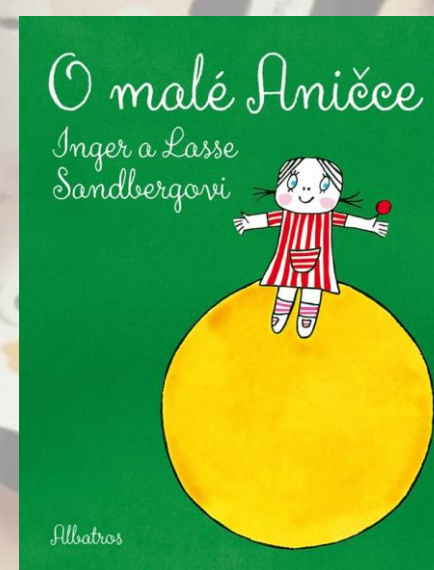
- Porozumění se u dětí postupně zlepšuje, každý den se objevují nová slova, dítě začíná chápat, že jednotlivé ilustrace v knize představují skutečné předměty a osoby
- Vhodné knihy pro děti kolem 1-1,5 roku obsahují:
 - ✓ Známé aktivity na obrázcích (koupání, jezení...)
 - ✓ Oblíbené hračky a předměty. Vhodná jsou témata z každodenního života (návštěva zoo, oblékání...). Při výběru je dobré **sáhnout po knihách, kde se často opakují stejná slova** (klíčová slova).
 - ✓ Knihy mohou opisovat **denní rutiny**, jako je jezení, oblékání, koupání. Celkový **text** knížky by měl být **napsaný dvoj-až trojslovnými větami**. Vhodné jsou i knihy bez textu.

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 1-2 roky

- Dítě stále přesněji chápe význam jednotlivých slov, roste jeho slovní zásoba a dítě začíná mluvit o věcech, které právě nevidí
- Kolem dvou let se dítě pokouší poprvé verbálně podělit o pocity ze čtení. Na této úrovni dítě umí:
 - ✓ Najít oblíbenou knihu
 - ✓ Samo si listovat v knize, ukazuje na obrázky a pojmenovává je
 - ✓ **Doplňuje slova, zvuky nebo dělá gesto**
 - ✓ **Začíná chápat**, že kniha obsahuje určitou **posloupnost**
 - ✓ Při opakovaném čtení **pozná hlavní zápletku** (př. štěňátko se popíchalo).

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 1-2 roky

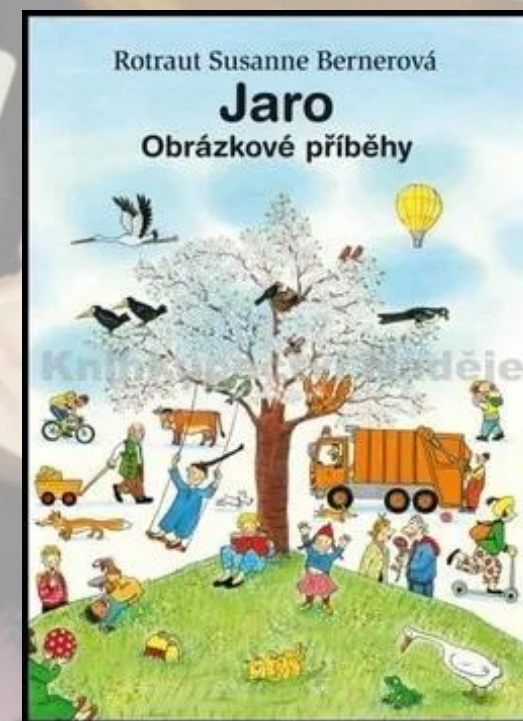
- Ve věku 1,5 – 2 roky jsou pro dítě vhodné knihy, kde **vystupuje hlavní postava v jednoduchém příběhu**
- **Činnosti nebo děje, o kterých se píše v knize, by se měly dát přenést do reálného života** (př. jestli dává v knize pejsek štěňátku pusu, máma může hned při čtení dát pusu svému děťátku, které příběh poslouchá).

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 2-3 roky

- V tomto období se mění délka vět, zdokonaluje se gramatika, roste slovní zásoba, výrazně se zlepšuje úroveň porozumění
- Teď si už dítě :
 - ✓ „čte“ si samo knihu a komentuje ji větami,
 - ✓ pozná dobré a zlé vlastnosti postav v příběhu,
 - ✓ **začíná chápat vztahy** mezi postavami,
 - ✓ na základě příběhů se **učí o pocitech**
 - ✓ umí mluvit o minulosti, ale i o budoucnosti

JAK a CO číst s nejmenšími dětmi? 2-3 roky

**Děkuji za
pozornost 😊**

Mgr. Barbora Ilgnerová
ilgnerova@gmail.com
IG: logo_na_doma
